

KonSterna

zpravodaj ZO ČSOP „Rybák“ Svitavy

(pokud možno čtvrtletník, zaměřený na ochranářské a ornitologické dění)

číslo 9, únor 2001

Obsah:

Slovo úvodem.

Zprávy výboru.

Bleskovky.

Z činnosti ZO.

Netopýři ve Svitavách.

Evropský festival ptactva.

Poslední exkurze na Nové Mlýny ?

Bude se konat.

Zprávy z úřadů.

Všimli jsme si.

Protipovodňová opatření na horním toku řeky Třebovky.

Obchvat Opatova.

Zážitky a postřehy z terénu.

Kontrola hnízdišť kavek obecných.

Lačnov- opomíjená ornitologická lokalita ?

Čteme za vás.

Na cestách.

V září v Rusku aneb vypsání cesty na Altaj a zpět.

Zoologická pozorování.

Právo na tiskové a jazykové chyby vyhrazeno.

Uzávěrka dalšího čísla : 31. dubna 2001.

Slovo úvodem.

Poprvé vás můžeme pozdravit a oslovit nejen v novém kalendářním roce, ale i v novém desetiletí, století a dokonce i tisíciletí. Pro členy naší organizace je to rok, ve kterém se Rybák „dožívá“ teprve svých 4. narozenin.

Pokud se ještě mohou vrátit k roku předcházejícímu, lze jej zhodnotit jako období opět naplněné naší aktivní činností, zejména v oblasti ornitomonitoringu. Největší novinkou je jistě přijetí nových členů v závěru roku a vznik oddílu Mladých ochránců přírody (MOP) „Rybařiči“, který v Opatově inicioval Marián Polák s Petrou Chlupovou. Každý, kdo letos pečlivě sledoval aktivitu jednotlivých členů, musí souhlasit s tím, že Marián byl v letošním roce jistě tím, kdo pro zviditelnění a oživení naší ZO vykonal nejvíce. Patří mu tedy naše zvláštní poděkování ! Chtěl bych však touto cestou poděkovat všem, kteří přispěli nějakým dílem k činnosti organizace v uplynulém roce nebo nás třeba jenom podpořili tím, že se zúčastnili akcí Rybáku.

Těm, kteří ve vydávání KonSterny marně hledají momentální čtvrtletí periodicitu, se velmi omlouváme. Musí však pochopit, že práce na každém čísle se odehrává především na počítačích, které (alespoň prozatím) obvykle leží na našich pracovištích. Navíc někdy osobní starosti (myslím tím například moje roční trable se sháněním nového hnízda pro mou rodinu a následné podzimní

stěhování) ještě více zkomplikují snahu dodržet termín vydání dalšího čísla. Laskavý čtenář tedy promine...

A co můžeme očekávat od roku 2001? Slíbit můžeme znovu hodně práce a úsilí, které věnujeme něčemu, o čem jsme přesvědčeni, že má význam a smysl – propagace ochrany přírody a její praktické naplňování. Čeká nás řada již zaběhlých (zvláště ornitologických) mapovacích průzkumů. Novinkou v této oblasti bude pouze několikaletý cyklus celostátního (3.) mapování hnízdních populací ptáků. Řada aktivit bude vycházet od MOPíků, o kterých se snad budeme pravidelněji dočítat na našich stránkách. Rovněž od dalších nových tváří si můžeme slibovat závan „čerstvého povětří“. Pečlivě budeme sledovat i změny, které se týkají nově vzniklých krajů a jejich samospráv či situaci na Okresním úřadě ve Svitavách po odchodu jeho přednosty. O programu na tento rok se blíže něco dovíte na jiném místě zpravodaje.

Přeji naší organizaci její pilné členy a jim hodně elánu a úspěchu nejen na poli ochránářském. Tak tedy všem (tedy i našim čtenářům) : úspěšný rok 2001 a mnoho příjemných okamžiků v naší (a klidně i cizí) přírodě !

Jiří Mach

Zprávy výboru.

° Zprávou č. 1 od předsedy je připomenutí, že nejen on (ale tím pádem i organizace) změnil adresu (ulici) svého téměř celoročního potravního a teritoriálního výskytu na **DIMITROVOVA 29** !

(Mimoходом vzdálenost stěhování byla asi 200m do 4. poschodí panelového domu. Je odtud skvělý výhled na stromy, kde nocují kavky, hrdličky nebo odpočívají špačci a havrani, areál : soud-Carnova-7.MŠ. A také stále „na trase“ letu kormoránů, hus, kachen, labutí, volavek, špačků, čápů, kání a dalších druhů ptáků nad městem mezi Dolním a Lánským rybníkem. Přímo v našem paneláku pak k „radosti“ sousedů sídlí například netopýři rezaví).

° Pokud členové naší ZO nebo další čitatelé KonSterny, chtějí být aktuálněji informováni o různých zprávách nebo zejména o akcích, na kterých se domlouváme (exkurze, měsíční schůzky členů, ...), dejte vědět, jestli máte, svoji e-mailovou adresu, kde vás můžeme kontaktovat !!! Popřípadě, vlastníte-li mobilní telefon, můžeme posílat naše hlavní zprávy jako SMS !!! E-mailové adresy a čísla telefonů shromažďuje předseda ZO, který je pak předá dalším členům ZO, kteří vás mohou rovněž informovat.

° 29. září se uskutečnila schůzka kompletního výboru ZO. Snad již ve tradičním prostředí baru Modrá růže se hovořilo zvláště o některých akcích, které nás čekají nebo čekaly. Hlavní událostí byl počín Mariána Poláka a Petry Chlupové založit při naší ZO v Opatově oddíl Mladých ochránců přírody.

° **Výzva !!! Výzva !!! Výzva !!! Výzva !!! Výzva !!! Výzva !!! Výzva !!! Výzva !!!**

V letošním roce vrcholí snaha Moravského muzejního spolku v Brně ve vydávání publikací vlastivědných sborníků moravských okresů (soudní okresy - stav v roce 1949). Poslední sborník, který ještě nevyšel by se měl týkat oblasti Moravskotřebovska a zároveň Svitavska. Pracovníci sborníku Vlastivědy z brněnského muzea se obrátili (po určitém vytipování) i na předsedy ZO v těchto oblastech. Jmenovitě na ing. Kamila Sopouška a moji osobu. Prosíme touto cestou všechny, kteří mají přístup k osobám jako jsou lesníci, myslivci, kronikáři obcí, sběratelé, atd. nebo jsou přímo vlastníky nejrůznějších informací (vlastních nebo již publikovaných) zejména o výskytu (dřívějším i nyníjším) botanických a zoologických druhů v těchto končinách, ať nás kontaktují. Přesné vymezení oblastí je u nás k dispozici. Děkujeme a těšíme se na spolupráci !

Jiří Mach

° Výbor nabízí jakémukoli zájemci s estetickým cítěním a smyslem pro zodpovědnost funkci **správce vývěsky ZO ČSOP Rybák Svitavy**, která je umístěna v podloubí svitavského náměstí (naproti bufetu hotelu Slavia). Každému, kdo ochotně odlehčí práci předsedovi organizace, který se o vývěsku snaží starat, můžeme jistě přislíbit pomoc v dodávání podkladů a materiálů, kterých máme vždy dost.

° 27. prosince předal předseda organizace na odbor financí a cen MěÚ Svitavy vyúčtování finanční dotace 10.000,-Kč, kterou jsme od města Svitavy obdrželi na činnost v roce 2000. Vyúčtování připravil M. Janoušek. Zároveň jsme začátkem ledna požádali město o znovuposkytnutí dotace stejné finanční výše.

° 8. prosince se konala **výroční schůze členů ZO ČSOP „Rybák“ Svitavy**. Od 17:00 hodin jsme zde mohli přivítat i dva hosty – ing.Kamila Sopouška z ČSOP v Moravské Třebové a Hanku Filipovou (snad brzy novou členku naší ZO) a nově přijaté členy ZO : 8 členů z 10-ti členného oddílu MOPÍků „Rybařiči“ z Opatova, Pavla Dědiče, Petru Chlupovou a Katku Kolářovou. Z dosavadních členů se schůzky zúčastnili : M. Šváb, D. Romportl, M. Polák, S. Lešinger, F. Jetmar, M. Janoušek a J. Mach. Smyslem a úkolem schůzky bylo především zhodnotit rok 2000, nastínit plán aktivit pro rok 2001, seznámit se s novými tvářemi v naší organizaci, zaplatit členské příspěvky a shlédnout několik diapozitivů. O poslední jmenovanou část se svým typickým způsobem postaral Dušan Romportl, který nás seznámil s kouzelnými pohledy nejen z jeho hlavního pobytu v části pohoří Altaj, ale i s obrázky z měst v pobaltských republikách a Moskvy, přes které cestoval. Dušana zřejmě velmi mrzelo, že ani na jednom z diapozitivů není záběr na jakýkoli druh tamějšího ptáka, ale několikrát jsme ho museli konejšit, že nám to opravdu nevádí. Zejména pro „zkoušení“ MOPÍků pak Marián Polák předvedl své diapozitivy z pobytů v přírodě. Velkou radost udělal pak předsedovi, když promítl záběr na racky černohlavé na Dolním rybníku ve Svitavách. Konečně někteří méně důvěřiví ornitologové, kteří když na rybník přijedou a racky nespátí, předsedovi uvěřili, že si již 4 roky nic nevymýšlí ! Dále předseda přednesl hodnocení roku 2000 a plán aktivit na letošní rok. Obě části pak rozdělil do několika oblastí, ve kterých se „realizujeme“. Čtenáři KonSterny prominou, že je nyní nebudeme seznamovat s hodnocením roku uplynulého, protože se domníváme, že každý z předchozích čísel našeho zpravodaje dobře ví, co se nám podařilo a „kde to zrovna nešlo“. S o to větší radostí vám nyní můžeme nabídnout „menu“ roku 2001. Jde jen o přehled aktivit, přičemž se někde nemůžeme pouštět do časové konkretizace. Takže :

a) exkurze do zajímavých oblastí a lokalit :

- zimující vodní ptactvo na Vltavě v Praze (nejspíš již v tuto chvíli proběhla, plánovaná byla na konec ledna),
- jižní Morava (podle aktuálního stavu Nové Mlýny, Lednice ?),
- padl návrh na Třeboňsko, v nádrží Rozkoš a čekáme návrhy na exkurzi v rámci Dne Země (Orlické hory, Železné hory nebo Jeseníky ?),

b) akce pro veřejnost

- diashow „Za humny“ + Opatovský šraml (nejspíš v Opatově uspořádá M. Polák),
- promítání + beseda – Ekofilmy z FAMU (M. Polák),
- Den Země : exkurze + manuální pomoc přírodě /úklid/ (J. Mach),
- Vítání ptačího zpěvu v Opatově (F. Jetmar) a ve Svitavách (J. Mach) začátkem května,
- Světový festival ptactva : 6. a 7. 10. v Opatově (M. Janoušek) a ve Svitavách (J. Mach),

c) biomonitoring :

- mapování výskytu sov na Poličsku /okolí Borové/ (J. Mach + zájemci) , Opatovsku (duo Janoušek+Jetmar), Svitavsku (J. Mach + zájemci – půjde o ukázkou pro studenty /lesy „U Adama“/ a v rámci VVP na Brlece pro MOPÍky) a oblasti Pohledů a Sklenného (J. Mach + zájemci) , mapování proběhne v měsících únor a březen,
- mapování hnízdních populací kavky obecné v Poličce, proběhne stejnou metodou a stejném čase /1. kolo koncem března a 2. kolo koncem května nebo počátkem června/ jako v roce 1999 ve Svitavách, předem prosím členy ZO, aby se ozvali k pomoci !
- ornitologická fenologická pozorování v rámci programu ČSO a „ptáci na internetu“,
- sčítání vodního ptactva metodou dvou kontrol v ČR (Opatov, Opatovec, Poličsko a Svitavy),
- 3. celostátní mapování hnízdních populací ptáků v ČR,
- sledování výskytu netopýrů ve Svitavách,....

d) praktická ochrana přírody :

- úklid v rámci Dne Země (zřejmě některá z „černých“ skládek u Svitav),
- vyvěšování ptačích budek,
- umístování pilotů, plovoucích i neplovoucích ploch a dalších různých typů hnízdních podložek nebo hnízd v rybnících a jejich okolí,
- kosení prstnatcových luk a odstraňování křovinných náletů,
- jednání o ochraně hnízdišť břehulí říčních v pískovně u Svitav,
- umístění samolepících siluet dravců na skleněné plochy,...

e) práce s dětmi a mládeží : - soutěž (výtvarná, literární, fotografická) s Ptákem roku ČSO – kavkou obecnou pro svitavské školáky (v dubnu zajišťuje J. Mach),
- zejména činnost pro „Rybařiky“ /např. VVP na Brlece v únoru a snad i na Křížánkách v červnu a mnoho dalšího zajišťují M. Polák a P. Chlupová/,

f) a řada dalších - (Jde o rámcový plán, který jsme připraveni doplnit o řadu aktivit, které nám nejen navrhnete, ale pomůžete i realizovat !).

Předseda vyzval členy k většímu využívání finančních zdrojů prostřednictvím účasti ať už ZO nebo nás jako fyzických osob v nejrůznějších projektech a programech ČSOP, MŽP nebo řady organizací, spolků a nadací. Rovněž zdůraznil nutnost se lépe připravovat na společném postupu v případě zahajovaných správních řízení, která jsou pro nás důležitá či aktuální (jde například o výstavbu nebo úpravy na rybnících nebo tocích, dále pak o výstavbu dopravních komunikací, vysílačů atd.). Apel padl i na využití výhod členů, kteří budou vlastnit „zelenou kartu“ (viz na jiném místě).

Touto cestou přejeme novým členům hojně naplnění jejich představ o smyslu a výhodách členství v naší organizaci i ČSOP vůbec !

Těšíme se tedy na viděnou na našich občasných pracovních schůzkách nebo na našich akcích !!!

° Na základě výzvy Standy Lešingera zajistil J. Mach na oddělení ochrany přírody RŽP OkÚ Svitavy kopie inventarizačních seznamů druhů rostlin, živočichů a hub v území PR Rohová. Kdo bude mít o tento materiál zájem, necht' kontaktuje předsedu ZO !

° V Depeších ČSOP č. 9 (pro nové členy upozorňujeme, že po řádné registraci ZO u ÚVR ČSOP je budou také zdarma odebírat) jsme se rádi dočetli, že Marián Polák se zúčastnil fotografické soutěže ČSOP a Lesů ČR. Svoji účast opeřil získáním čestného uznání v tématu „Moje přírody“, kde nabídl svoji kolekci „Jaro, léto, podzim,..." a v tématu „V lese jsem doma“, kde vybojoval opět čestné uznání s fotografií „Utěk“. Blahopřejeme !

° Zatím „pod rukama“ předsedy ZO vzniká text na propagační letáček naší ZO, který chceme v letošním roce vydat ! Smyslem tohoto počínu by měla být nejen naše prezentace u našich spoluobčanů nebo institucí, ale i snaha získat do našich řad nové členy.

° P řipomínáme, že Marián Polák se od 9. ledna odebral na svůj režisérský studijní pobyt do finského Lahti, kde setrvá až asi do poloviny měsíce června.

Důležité !!!

Důležité !!!

Důležité !!!

Důležité !!!

° ČSOP organizuje a realizuje **program Zelená karta**. Cílem projektu je podpora ekologického životního stylu mladých lidí a jejich zapojení do ochrany přírody. V rámci programu Zelená karta umožňuje ČSOP ve spolupráci s dalšími institucemi, organizacemi a spolky snížené ceny vstupu, služby nebo zboží do vybraných, smluvně zavázaných míst jako jsou například zoologické a botanické zahrady, zooparky, arboreta, jeskyně, skalní města, zámky, hrady, hvězdárny nebo nejrůznější muzea.

Připomínáme, že sleva na vstupném je obvykle **50%**.

Máte-li zájem uplatňovat (jako člen ČSOP) tuto možnost, musíte se prokazovat platným průkazem ČSOP !

Tent ale naši členové ZO nemají !

Proto každý, kdo bude mít zájem zhotovit svoji průkazku člena ZO ČSOP „Rybák“ Svitavy (členové MOP „Rybařiči“ by měli rovněž takové průkazy vlastní), dá vědět J. Machovi, kterému také předá 1 ks fotografie (nehovoří se v jakém formátu, ale pokud nemáte svoji fotku typu „průkazková“, tak ze svého alba vynechte věk, kdy vám bylo o 10 let méně nebo skupinové fotografie). Poplatek za zhotovení (ca 10,- Kč) za vás zaplatí organizace !
Vše by mělo být co nejdříve vyřízené. Další údaje jako datum narození atd. si snad zhotovitel průkazů vybere z nového registračního listu.
Neváhejte uplatňovat jednu z výhod člena ČSOP, zvláště když rádi cestujete a poznáváte !
Čekáme tedy do konce února !!

Bleskovky.

- ° Po dlouhé době byl v Lačnově zaznamenán výskyt chrousta obecného (25.4.). (Janoušek)
- ° 23. srpna J. Mach pozoroval sýkory koňadry a sýkory modřinky jak mistrně vybírají kukly klíněnky jírovčové z listů jírovce na školním pozemku svitavského gymnázia. (Mach)
- ° 20. srpna spatřil J. Mach při přeletu Dolního rybníka samce motáka lužního, který se stal 185. ptačím druhem, registrovaným pro tuto rybníční oblast. Téhož dne pak zjistil, že kromě špačků obecných nocují ve zdejších rákosinách i konipasové bílí i konipasové luční. (Mach)
- ° Za čátkem září byl J. Machovi donesen uhynulý mladý exemplář netopýra z Opatova, kterého L. Urbánek určil – netopýr vousatý. (Mach)
- ° I na podzim loňského roku bylo sledováno nocování špačků na Dolním rybníce ve Svitavách. Odhadnut zde byl výskyt přibližně až 6. 500 kusů. (Mach)
- ° Svitavští myslivci vysadili na území Dolního rybníka asi 20 bažantů obecných. Dobrý úmysl ve snaze posílit stavy tohoto hrabavého ptáka v okolí dosti kazí plánovaný odstřel asi 15-ti kusů samců, kterého byl předseda ZO nechtěným pozorovatelem. Není to pěkný pohled na střelbychtivé (některé vyložené sváteční pány) myslivce, kteří nadělají mnoho povyku, padajícími broky obtěžují okolní zahrádkáře a nutí pak v podstatě kolemjdoucí milovníky přírody sledovat několik minut umírající bažanty na bahně vypuštěného rybníka, když ho údajně cvičený pes mine asi na vzdálenost 10-ti metrů (nebo se mu do bahna nechťelo ?). Stále se nemůžeme zbavit pocitu, že si zde zdejší myslivci snaží nahradit počet střelených kusů zvěře, když při lovech na kachny treť průměrně na 1 rybníku tak 1-2 kusy ročně. Na velmi málo plachých bažantech se jim to asi daří.
Biotop rybníka je sice vhodný (zvláště pokud má ještě jako jediný široko-daleko vhodné porosty rákosu a keřů) pro život i reintrodukcii bažantů, ale je otázkou do jaké míry je to vhodné v místech, kde hnízdí rackové, kde se mechanizací porušují porosty vzácnějších bylin nebo kde není výjimkou, že bažanti navštěvují přilehlé zahrádky.
Co kdyby myslivci (ve spolupráci se zemědělci) k těmto účelům zakládali více polních remízků a využívali více enkláv rákosových a keřových porostů, jaké jsou například v oblasti „Bažantnice“ v polích u Lánského rybníka nebo v polích v Lačnově ? (Mach)
- ° 6. října se začal vypouštět Dolní rybník ve Svitavách. Pozdější výlov (14.10.) kaprů, marén, amurů a tolstolobiků byl jistě úspěšný. Každý kilogram živé váhy se prodával za 50,-Kč. Litomyšlští rybáři začali Dolní rybník opět hned pozvolna napouštět. Několik ryb zřejmě záměrně v rybníce nechali (odpovídala tomu hladina rybníka při výlovu) a rybník tak po několika letech nezimovali. Snížená hladina prakticky po celý zbytek podzimu i zimy skvěle zapůsobila na zdejší výskyt vodního ptactva. To kdyby rybáři tušili, jakou radost nám připravili, tak by asi raději rybník opět vypustili. (Mach)
- ° Podle informace sl. Veroniky Báčové odlétli mladé vlaštovky z hnízdiště v Rohozné až 7.10. (Mach)
- ° 18. října pozoroval J. Mach při průletu a kroužení nad Dolním rybníkem mladého racka bělohlavého. Jde o 1. doložený výskyt tohoto (186.) druhu na svitavských rybnících a jeden z mála údajů v okrese Svitavy. (Mach)

° 21. listopadu byl hlášen obyvatelkou sídliště B. Martinův výskyt čápa bílého, který se snažil usednout na stromy v této lokalitě. Nebylo pozorováno žádné zranění. Výskyt je poněkud překvapivý, ale zpráv o pozdně podzimním či brzyzimním výskytu čápů v republice bylo několik (např. Jihlavsko a Frýdecko-Místeko). (Mach)

° Ve dnech 7.-10. prosince se konečně svitavští ornitologové dočkali výskytu potáplice malé na Dolním rybníku. Šlo o mladého jedince a jde o vůbec první konkrétní doložený výskyt tohoto druhu na svitavských rybnících (celkem 187. druh). (Mach)

° V podstatě velké štěstí měl Milan Janoušek, který při kontrole výskytu potáplice na Dolním rybníku spatřil 3 samce morčáka velkého. Naposledy zde byli totiž zaznamenáni p. Sajdlem v roce 1962 ! (Mach)

° Především v prosinci bylo zajímavé sledovat oblast polí od Dolního rybníka směrem do Lačnova (ke třetímu větrolamu), kde jsme pro loňskou zimní sezonu instalovali několik berliček. Letošní zimu nechali zemědělci zde hospodařící sklizená pole bez orby. Došlo ke snadné identifikaci přítomnosti velkého množství hrabošů polních ze strany dravců a volavek, kteří je na polích vyhledávali. Zvláště na berličkách usedávala káně a poštolka. Zjištěn zde byl poměrně často i krahujec a několikrát jedinec „světlé fáze“ káně lesní. (Mach)

° Bilance svitavských rybníků Dolní a Horní roku 2000 z hlediska ornitologického je poměrně úspěšná. O hnízdění jsme se zmiňovali v KonSterně č. 8. Celkem bylo identifikováno 130 druhů ptáků (z toho 65 druhů tzv. vodních a mokřadních). Mezi nové druhy jsme započítali racka bělohlavého, racka žlutohého, motáka lužního a potáplici malou. Po dlouhé době byl pozorován bukáček malý, polák malý a morčák velký. Mezi druhy, které se nevidí každý měsíc například patří husa velká, husa běločelá a husa polní, racek bouřní, racek černohlavý, racek malý a racek stříbřitý, rybák obecný a rybák bělokřídlý, ostralka štíhlá, hohol severní, orlovec říční, sýkořice vousatá, chřástal vodní a chřástal kropenatý, volavka bílá, bukač velký, kvakoš noční nebo morčák prostřední. Všimněte si zvláště zajímavé skladby brodivých, dlouhokřídlých a vrubozobých ptáků ! Naopak „slabý“ byl rok pro bahňáky. Počet ptáků mohl být ještě větší, protože jsme nezaznamenali výskyt běžnějších druhů jako např. cvrčilka slavíková, bramborníček černohlavý, vodouš rudonohý, žluna zelená, žluna šedá, drozd cvrčala, jespák malý nebo jespák obecný. Čemu připočítat letos zatím dosaženého maxima v počtu zjištěných druhů ? Snad abnormálně teplému počasí v období březen-duben a říjen-listopad, přítomnosti racčí kolonie nebo vloni neobvyklému pozvolnému napouštění Dolního rybníka po jeho výlovu. Jenom poznamenávám, že své udělá i počet kontrolních dní na svitavských rybnících (vloni 282 –též maximum) ! (Mach)

Z činnosti ZO.

° V neděli 10. září se vydala čtveřice Hanka Filipová, Milan Janoušek, Jakub Mach a Jiří Mach směr Pouzdřany a Věstonická nádrž Nových Mlýnů. Naše očekávání opět trochu předčilo realitu. Celkem jsme zaznamenali 65 ptačích druhů. Jistý triumf si připsal Milan, kterému se kromě přesného tipu v počtu námi určených druhů, podařilo „získat“ i nový druh – jespáka písečného. Z dalších zajímavějších druhů mohou už jen jmenovat zrzohlávku, orlovce, kulíka písečného, jespáka obecného, jespáka křivozobého, jespáka malého, vodouše šedého nebo racka stříbřitého. Smutnou událostí byl Jakubův nálezh uhynulého bahňáka s kroužkem, jehož číslo poslal Milan do Kroužkovací stanice NM v Praze.

° V polovině září začal J. Mach jednat s členem Lidového bytového družstva ve Svitavách p. Semenyem kvůli renovaci komínů na domě ČSA 4-6 ve Svitavách. Na tomto činžovním domě hnízdí minimálně 10 párů kavek obecných, což jsme zjistili při mapování v roce 1999 a družstvu dali na vědomí nutnost hlásit úřadům i nám jakýkoli zásah do hnízdiště kavek.

° 29. září se zúčastnil za naši organizaci M. Polák vodoprávního řízení na OÚ v Opatově, které se týkalo úpravy koryta řeky Třebovky v Opatově (mezi rybníky Vidlák a Hvězda). Neshledal žádné příliš sporné záležitosti, které by nebyly v souladu s ochranou přírody. Úprava se týká především zlepšení průtočnosti koryta. K zásahům do zeleně pak bude znovu v další části řízení naše ZO přizvána.

° 5. října se na Malém náměstí 20 ve Svitavách pokoušel J. Mach (tentokrát neúspěšně) v panelovém domě o odchyt netopýrů (zřejmě rezavých – jako všude kolem v této lokalitě).

° Ve dnech 6.-8. října se v České Skalici konala ornitologická konference VČP ČSO při VČM v Pardubicích. Za naši ZO se jí ve dnech 7. a 8. zúčastnil M. Janoušek a J. Mach. Konference se konala k příležitosti 25. výročí existence východočeské pobočky ČSO a zabývala se ve své odborné části metodami výzkumu ptačích populací. Jeden z příspěvků na téma „Sýc rousný a kulíšek nejmenší v okrese Svitavy“ přednesl i L. Urbánek z Litomyšle. Naše ZO dostala příležitost prezentovat svoji ornitologickou práci na nástěnce, kam předseda ZO vybral několik dokumentačních fotografií. Kromě poměrně zajímavých referátů jsme se mohli těšit z nákupu ornitologických publikací, z podarovaných propagačních materiálů nebo z nově vytvořených kontaktů mezi východočeskými ornitology. Škoda jen, že pro nedělní exkurzi na spuštěnou vodní nádrž Rozkoš nám nepřálo počasí a pro mlhu a drobný déšť jsme nemohli vychutnat výskyt zdejšího ptactva.

° V polovině října získal J. Mach na OVaÚP MěÚ Svitavy připomínky k územnímu plánu města Svitavy. V tomto materiálu už bylo zapracováno 12 našich připomínek z předchozího kola jeho projednávání.

° J. Mach byl občanem města Svitavy informován o výskytu zraněného bažanta, který nejspíš narazil do překážky na Lanškrounské ulici. Posléze ho však na ohlášeném místě nenašel.

° J. Mach byl požádán odborem životního prostředí MěÚ v Poličce o konzultaci v případě navrhované výstavby vodní nádrže Pod kopcem III u Poličky. V této oblasti nemáme zažádáno na místních úřadech o informování k zahajovaným správním řízením. Proto jsme se nemohli stát účastníky řízení a posudek J. Macha, který v dané oblasti provádí občasný biomonitoring mohl být skutečně pouze konzultační. Proti výstavbě nádrže však vystoupili i poličští ochránci přírody a další osoby i organizace. Nádrž by zlikvidovala další porosty vlhkomilných dřevin a bylin, nehledě na to, že další uvažovanou eventuální lokalitou na výstavbu je obhospodařovaná louka pod nádrží Pod kopcem I. Prozatím nemáme zprávy o konečném verdiktu úřadů ohledně uvažované výstavby další (v podstatě 4.) nádrže na Jánském potoce mezi Poličkou a Modřecí.

° 15. října vyvěsil J. Mach, O. Kolouch, D. Veselý a P. Dědič 30 sýkorníků v lese „U Adama“ (asi 2 km trasa Horní rybník-Nový Valdek). Pavel Dědič (student gymnázia a náš nový člen) bude v příštím roce pracovat na středoškolské práci s tematikou obsazenosti těchto budek. Dalších 20 budek pak vyvěsili MOPíci ve Farském lese u Opatova. Všechny budky jsme získali od LS Lesů ČR ve Svitavách v rámci společného programu ČSOP a Lesů ČR „Podpora biodiverzity v lesích“. Do projektu se přihlásil J. Mach jako fyzická osoba.

° 17. října zastupoval Marián Polák naši ZO ve vodoprávním řízení poldru č. 5 nad Opatovem.

° 17. října J. Mach instaloval do litorálních a příbřežních prostorů Dolního rybníka 13 pilotních bidélek. Slibuje si od tohoto činu zvýšenou pravděpodobnost usednutí zvláště rybáků, racků a některých bahňáků nebo dravců.

° J. Mach se za organizaci vyjadřoval v rámci vodoprávního řízení k povolení nakládání s vodami pro nově budovaný rybníček „Jezírko“ ve Stašově.

° 19. prosince se M. Janoušek a M. Polák zúčastnili správního řízení v Opatově, kde se jednalo o konečném rozhodnutí uvažované výstavby silničního obchvatu, který je navržen v těsné blízkosti západní části této obce. Naši zástupci především kritizovali neexistenci jiné varianty dopravní trasy a nedokonalé biologické hodnocení v rámci EIA. Kladli pak požadavky na zařazení naší organizace do dalších jednání ohledně konkrétních stavebních úprav nebo ozeleňování okolí přeložky. Rovněž si stěžovali na příliš arogantní jednání zástupce „silničářské lobby“ z Pardubic. Hlavní problém našeho postavení jako účastníka řízení je v tom, že v této chvíli je již vše připraveno pro stavbu a počátky jednání o přeložce se datují do let, kdy naše organizace ještě neexistovala. Bránit se v tuto chvíli například blokováním výstavby je zřejmě marné. Opět je ale vidět nekvalitní práce některých místních úřadů, přílišná podrobenost obce a úřadů „mocným a bohatým“ a nevědomost těchto lidí o řadě zákonů či paragrafů. Více z postřehů M. Poláka se můžete dočíst na jiném místě tohoto čísla KonSterny.

Netopýři ve Svitavách.

Od léta předloňského roku se zúčastňuji jednání v lokalitách, kde obyvatelé města hlásí výskyt netopýřů. Vesměs se na takový případ přijde v okamžiku, kdy si majitelé či nájemníci stěžují na odboru životního prostředí Městského úřadu na obtěžující výskyt těchto neopeřených létavců. O některých případech jsme psali v předchozích číslech KonSterny.

Rok 2000 se pro mne stal tak trochu „netopýřím křestem“. Sledování netopýřů je přinejmenším stejně vzrušující jako ornitologie, zvláště když lapíte netopýra do sítěky.

Vše začalo 28. února, kdy mi byl nahlášen výskyt netopýra v budově Policie ČR ve Svitavách. Podle základních morfologických znaků určí pomocí Lubora Urbánka netopýra za netopýra severního. Podle Lubora jde o prvního zjištěného samce ve Svitavách. Netopýr se po dvou dnech, které přečkal ve sklepech 7. MŠ, odebral zpět do lůna přírody.

Další netopýr byl ohlášen tehdy ještě mojí studentkou (a dnes naší členkou) Katkou Kolářovou, která na zahradě našla zraněného netopýra vousatého (samec). Bohužel zranění podlehl.

Velká anabáze „panelákových“ netopýřů byla vlastně odstartována v červnu 1999, kdy na ulici Svitavská při zateplování došlo ze strany nájemníka k podnětu, který díky mé intervenci vedl k dohodě, že průduchy na domě nebudou ucpany. Velkorysost zástupců města vedla dokonce k tomu, že byly zhotoveny speciální „vlezné“ otvory pro netopýry. Mezitím se v květnu 2000 ozývají nájemníci z ulice Revoluční, kde již na podzim 1999 byla velká averze k výskytu tamních netopýřů. Pokusil jsem se o jejich odchyt, ale neúspěšně. Pravděpodobně zde jde (jako nakonec zřejmě všude ve svitavských panelácích) o netopýra rezavého.

Ten mi byl i odevzdán právě na ulici Svitavské, kde jej chytil 14-ti letý kocour na balkoně 7. patra. Netopýr byl určen i Luborem Urbánkem, který do té doby nevěřil, že zde máme v takovém počtu tento druh.

To jsme ještě netušili, že další „rezáči“ jsou v panelovém domě Na Červenici, na Dimitrovově ulici (minimálně 2 domy), na Malém náměstí (minimálně 1 dům) a na sídlišti B.Martinů (zde sídlí v prasklině podstřeší vysokopodlažního cihlového domu). Zjišťování jsou pouze samci, kteří zde jsou v některých případech od jara do pozdního podzimu. Na Červenici prý se pohybují i při mírných zimách. A to je výskyt netopýřů hlášen i z jiných míst Svitav- například panelové domy na ulici Kyjevská, v rodinném domě na ulici Arménská nebo v dalších domech na ulici Svitavská (Lány). Ve Svitavách se pak objevují (zvláště v září a říjnu) stovky netopýřů rezavých nad hladinami rybníků.

Další netopýr byl zjištěn v Opatově, v září 2000. Šlo (podle určení Luborem Urbánkem) o netopýra vousatého.

Již samotný výskyt je zajímavou skutečností, ale záležitost je problematická, protože v řadě případů si lidé na výskyt stěžují. Zjistil jsem, že v některých případech je averze tak velká, že si lidé i vymýšlejí něco o průsaku moči na několika místech stropu, a pak přiznají, že jim opravovali střechu kvůli zatékání. Častým argumentem je i kálení na okna a parapety nebo to, že obyvatelé v době výletu netopýřů nemohou na balkon. V jiných případech se však setkáváme i se sympatiemi a dokonce argumentací užitečnosti netopýřů na lokalitách. Často však někteří obyvatelé ani nevědí, že nad jejich hlavami jim sídlí létající chlupáci.

OŽP MěÚ Svitavy se snaží řešit problematiku výskytu netopýřů i tím, že kontaktují odborná pracoviště, kde mají zkušenosti. Ozvali se prozatím renomovaní pánové Gaisler (MU Brno) a Anděra (NM Praha), kteří však převážně rovněž upozorňují na poměrně vysoký stupeň ochrany druhu i jeho lokality a přímou radu pak vyslovují jen velmi obezřetně. Agentura ochrany přírody a krajiny v Praze pak má brzy vydat metodický pokyn k ochraně netopýřů, který má pamatovat i na případy nežádoucího výskytu netopýřů v lidských sídlech. Ukáží tedy nejspíš až další roky místních poznatků o životě a ochraně netopýřů ve Svitavách a další legislativní kroky v této problematice.

V každém případě mě osobně netopýři velmi nadchli a již se těším na další hlášený výskyt těchto savců a já pojedou na kole se sítí, sklenicí a baterkou vstříc dalším lovům beze zbraní.

Jiří Mach

Evropský festival ptactva

Ve dnech 30. září a 1. října se uskutečnil další ročník Evropského festivalu ptactva. Naše organizace uspořádala pro nejširší veřejnost již tradiční terénní exkurze, zaměřené na sledování výskytu a tahu ptáků oblastí Svitavska. Vůbec poprvé za 5 let, kdy se podílíme na Ptačích festivalech nedošlo na žádnou doprovodnou aktivitu. Připomeňme, že dříve to byla ornitologická výstava, přednášky s diapozitivy nebo fotografická výstava.

Svitavskou vycházku za účasti dalších 8 zájemců vedl J. Mach. Přestože trasa byla vedena nejrůznějším prostředím (rybníky, pole, louky a les), počet druhů ani druhová skladba nebyly nejexkluzivnější. Ukázalo se, že pokud není na Dolním rybníku snížena vodní hladina, tak se jen stěží může odehrát něco mimořádného. Navíc silný vítr opět ztěžoval orientaci v terénu a snad i samotný výskyt ptáků. Slabou náplastí se tak stal jen průlet většího hejna hřivnáčů (jak pro Svitavy typické!). Celkem pak bylo zaznamenáno 33 druhů o 488 jedincích.

V Opatově pod vedením M. Janouška se zúčastnilo 13 zájemců exkurze na rybníky Mušlový, Nový a Hvězda. Tentokrát bylo asi největší zajímavostí sledování samce zrzohlávky rudozobé na Mušlovém rybníce. Celkem bylo evidováno 53 druhů a 606 jedinců. Nejvíce bylo kachen, špačků a vlaštovek.

Bohužel tentokrát nedošly propagační materiály z ústředí ČSO, ale vinu nese pravděpodobně Česká pošta a zřejmě i tehdejší pražské zasedání SB a MMF.

V ČR se pak konalo 40 vycházek do přírody s 913 účastníky, kteří dohromady viděli 134 druhů ptáků a necelých 79. 000 kusů. Nejvíce akcí se konalo (tradičně) ve východních (9) a jižních Čechách (8) a na severní Moravě (8).

Největší počet ptáků byl zaznamenán na Žehuňském rybníce a v Tovačově. Ze zajímavých druhů v ČR vybíráme například potáplici malou, ostralku štíhlou, orla mořského, sýkořici vousatou, rákosníka proužkovaného nebo cvrčilku slavíkovou.

Nejpočetnějším druhem byl špaček obecný, dále kachna divoká, racek chechtavý, lyska černá, čejka chocholatá a holub hřivnáč.

Jiří Mach

Poslední exkurze na Nové Mlýny ?

Od zimy roku 1996 jezdíme vcelku pravidelně sledovat výskyt ptáků na Pouzdřanském rybníce a Věstonické nádrži vodního díla Nové Mlýny u Mikulova pod Pálavou. Nutno přiznat, že jde o jednu z ekologicky nejkontroverznějších vodních staveb u nás, ale na druhou stranu o jednu z nejvýznamnějších lokalit tahového, hnízdního i zimního výskytu řady vodních druhů ptáků. Řada z nás si zde proto připsala několik druhů, které jsme právě zde viděli vůbec poprvé (a v řadě případů i naposledy). Snad doposud nejzajímavější a nejvýznamnější bylo sledování rybáka černožobého v roce 1999 (9.8.), kterého jsme s M. Janouškem a F. Jetmarem obdivovali před cestou do Maďarska a Rakouska na tehdejší zatmění Slunce.

Za dobu našeho zájmu se však tato lokalita velmi změnila. Došlo k přirozenému, ale i umělému náplavu sedimentů, ze kterých vznikl i budovaný poloostrov. Dříve ideálnější podmínky pro výskyt táhnoucích bahňáků jsou pryč a růstem dřevin lužního lesa vznikají naopak podmínky pro výskyt jiných skupin ptactva. Zvláště v poslední době jsme po exkurzích nebyli příliš spokojeni se sledovanou druhovou skladbou a začali jsme uvažovat o tom, že začneme navštěvovat jinou známou a ornitologicky „dobrou“ lokalitu.

29. prosince jsme se ve složení M. Janoušek, F. Jetmar, P. Chlupová, J. Mach, M. Polák a 6 opatovských „Rybaříků“ vydali na Nové mlýny především proto, že posledním rozhodnutím OkÚ v Břeclavi mělo dojít do konce roku 2000 ke zvýšení vodní hladiny na kótu 270 m n. m. Tím ovšem prakticky zmizí budovaný poloostrov a mezinárodně chráněná a významná lokalita radikálně změní svůj charakter.

Pouzdranský rybník byl tentokrát vypuštěn pro zimování a u něj nás nejvíce upoutal strakapoud prostřední a hejňko dlasků. Marián zavedl své „svěřence“ do blízké pískovny, kde je známá hnízdní kolonie břehulí říčních. Netrpělivě už míříme k nádrži. Zjišťujeme, že jen několik mrazivých dní a nocí i zde způsobilo pro nás vcelku nečekané zamrznutí hladiny téměř po celé ploše nádrže. Markantní je i zvýšení hladiny, takže nám je jasné, že se nedostaneme (asi už nikdy !?) do nejcennější části – na poloostrov nádrže. Bohužel jen z dálky můžeme sledovat početná hejna kachen a několik kormoránů. Překvapuje nás, že nad námi nepřeletuje tolik hus jako jindy. Snad na první pohled největší zajímavostí jsou dvě bílé volavky. Přecházíme Svatku a později Jihlavu a přicházíme k cestě na poloostrov, když tu náhle těsně před námi vylétá mladá volavka. Ale jde o volavku červenou ! Všichni vcelku žasneme, protože nám je jasné, že tento druh zimuje někde v oblasti tropické Afriky. Hned uvažujeme, jestli vůbec někdo z našich ornitologů někdy viděl tuto volavku v zimním období. Poté

zjišťujeme, že se skutečně nedostaneme na poloostrov, protože cesta je bagrem odříznutá. Právě vylétá samec hohola z Jihlavy. Stále se nám také ozývá samec datla, kterého trochu provokují podobným hlasem.

Pohled na zamrzlou hladinu v nás vyvolává rozpaky, zvláště když pak rozmýšlíme kam půjdeme dál. Po chvíli váhání se obracíme. Pozorujeme hejnko pěnkav jikavců a strakapouda malého. U mostu přes Jihlavu se nám ukazuje ve své kráse ledňáček. Na Svatce se zase objevují 4 samice morčáka bílého a na keřích hledají potravu mlynařici. Jdeme se ještě pokochat pohledem na zimní nádrž směrem ke Strachotínu. S Milanem jdu prozkoumat jeho oblíbené hnojiště, ale po ptactvu zde ani vidu, ani slechu. Nezbývá nám, než se pomalu vracet. U Pouzdřanského rybníka si ještě všimáme neobvykle vysoko umístěného hnízda moudivláčka lužního, které nejspíš na staré vrbě visí asi 15 m nad zemí. Pak už docházíme k naší hospodě „U pytláka“, kde sumarizujeme počet druhů. Naši obvyklou tipovací soutěž tentokrát vyhrává Petra Chlupová, která uhádla přesně, že uvidíme 43 ptačích druhů.

Závěrem konstatujeme, že Nové Mlýny se pro nás do budoucna stanou asi jen jednou ze zastávek prohlídky rybníků a nádrží jižní Moravy, kam někdy zavítáme nejspíš „kolmo“ z vlaku od Brna. Je ale pravdou, že Nové Mlýny nás mohou kdykoli a pomalu i čímkoli mile překvapit. Tak jako tentokrát zimním výskytem volavky červené.

Jiří Mach

Bude se konat.

° Mapování výskytu sov – únorové a březnové termíny upřesníme mailem nebo telefonem. Očekávejte, že půjde o pátky a soboty, a že záleží na aktuálním počasí (zvláště větru, teplotě a srážkách). Podívat se chceme na okolí Svitav (lesy „U Adama“), Javornický hřeben (v rámci III. VVP), oblast Pohledy-Hynčina, Sklenné, na okolí Opatova a Borové u Poličky. Zájemci ať se hlásí členům výboru (Mach, Janoušek a Jetmar).

° Mapování výskytu hnízdících párů kavek obecných v Poličce – 1. kolo proběhne s velkou pravděpodobností 31. března, 2. kolo pak asi 26. května. Prosíme zájemce o výpomoc, aby se do konce února přihlásili J. Machovi.

° Akce ke Dni Země – jak už bylo v plánu akcí naznačeno. Ve druhé polovině dubna to bude úklid nepořádku někde ve Svitavách a exkurze do vybrané CHKO v okolních krajích.

° Vítání ptačího zpěvu – Oslava jara formou poslechu a sledování ptactva proběhne tradiční formou vycházek v Opatově a ve Svitavách. Pravděpodobné termíny jsou 1., 5. nebo 6. květen.

° IV. Víkendový výzkumný pobyt – pravděpodobně 15. - 17. června se na Křižánkách snad sejdeme s Vládou Lemberkem, který zde již několik let kroužkuje ptactvo. Rádi bychom jeho umění a výsledky ukázali „Rybařikům“ z Opatova, pro které zejména tento VVP organizujeme (snad už s Mariánem). Zájemci o pobyt na Křižánkách u Milov v CHKO Žďárské vrchy, necht' se raději dostatečně dopředu hlásí J. Machovi.

Znovu připomínáme, že aktuální datumy a další informace najdete na vývěsce, ve své e-mailové schránce nebo u členů výboru ZO, kterým můžete i telefonovat !!!

Zprávy z úřadů.

Odbor výstavby a územního plánování MěÚ Svitavy –

° Oznámil zahájení s. ř. Opatov - poldr č. 5,

° vydal stavební povolení k plynofikaci obce Hradec nad Svitavou,

° zahájil územní řízení pro vytvoření zemníku a zařízení staveniště stavby poldru č. 4 na řece Třebovce,

° vydal rozhodnutí o umístění stavby a využití území na zemník pro poldr č. 5 na řece Třebovce.

Referát životního prostředí OkÚ Svitavy –

- ° Oznámil zahájení s. ř. Třebovka - Opatov : úprava toku,
- ° oznámil zahájené v. ř. Opatov - poldr č. 5 a vydal rozhodnutí o povolení nakládání s vodami. Náš požadavek –
 - vytvoření podmínek na konci vzduší pro litorální porosty byl součástí rozhodnutí,
- ° zahájil kolaudační řízení na manipulační nádrž Smrček v Jedlové,
- ° vydal povolení k předčasnému využívání rybníčků Ráček 1-3 a Kamenáč v k. ú. Jedlová do roku 2002.
 - Smyslem předčasného napouštění je vytvoření vhodných potravních podmínek pro raka říčního, který zde má
 - být vysazen na jaře roku 2001, na rybnících se konal kontrolní den, ke kterému jsme byli zváni,
- ° oznámil zahájené vodoprávní řízení k povolení nakládání s vodami na nově budovaném rybníčku „Jezírko“
 - v k. ú. Stašov (nad r.Boční). Jde o obtokovou vodní nádrž (0,23 ha , hloubka 2,4 m) pro chov vedlejších a chráněných druhů ryb. Předseda ZO uplatnil v rámci tohoto řízení připomínku, které se staly součástí již vydaného rozhodnutí (vytvoření podmínek pro rozvoj litorálních porostů, výsadba 5 ks dřevin, zákaz manipulace s vodní hladinou v letním období). Stanovení obsádky a druhové skladby ryb nebylo shledáno jako součást vodoprávního rozhodnutí,
- ° vydal rozhodnutí o udělení povolení úpravy toku řeky Třebovky v Opatově v délce 5,4 km. Úprava začíná nad r.Hvězda a končí pod r. Vidlák. Smyslem úprav je lepší zprůtočnění koryta řeky, zpevnění některých břehových partií a součástí jsou i rekonstrukce mostů a lávek. Jednání se zúčastnil Marián Polák, který se zabýval zejména otázkou kácení a výsadby dřevin. K tomuto kroku úprav bude naše ZO v budoucnu přizvána.

Všimli jsme si.

Protipovodňová opatření na horním toku řeky Třebovky

V poslední době začalo Povodí Labe a.s. jako správce toku i jako investor realizovat finančně velkorysá protipovodňová opatření na řece Třebovce v Opatově a blízkém okolí.

Asi jen ten největší optimista mohl doufat, že se začne s bouráním melioračních drenáží, budováním umělých meandrů řeky, výstavbou menších rybníků a tůní, zatravněním nevhodně rozoraných mezí a luk a výraznou úpravou manipulačních řádů rybníků stávajících.(ve státech Evropské Unie, kam prý stále směřujeme, je tento postup obvyklý).

Bohužel každý vodohospodář vám u nás potvrdí, že zmíněná opatření mají jen nepatrný vliv na průtok padesátileté nebo dokonce stoleté vody, která zasáhla naši republiku v červenci roku 1997 a tak se na Opatovsku začíná s budováním tzv. poldrů, rozšiřováním stávajícího koryta řeky Třebovky a s rekonstrukcí rybníka Hvězda.

Podle původního plánu se mělo nejprve začít s rekonstrukcí Hvězdy, která měla být dokončena v letošním roce. Při projednávání Dokumentace o hodnocení vlivů na životní prostředí, tzv. EIA - mimochodem tolik nenáviděné ze strany betonářské lobby, průmyslových gigantů, stavitelů dálnic a megalomanských přehrad, některých politiků, ministrů současných i minulých, zkrátka lidí ekologicky negramotných, nepřipouštějících, že by se v otázkách životního prostředí mohli mýlit - se jednoznačně ukázalo, že tato stavba, která by stála 230 mil. korun, muselo by se kvůli ní zdemolovat šest domů v Opatově a vykácet stromy v hodnotě 13 mil. korun, nemá žádnou podporu ze strany občanů, daňových poplatníků, tedy prostřednictvím státních dotací investorů stavby.

Je také otázkou diskuse, jestli tento „drobný“ příspěvek soukromému majiteli rybníka Rybářství Litomyšl s.r.o. na údržbu soukromého majetku, díky kterému by mu po plánovaném zvýšení hladiny (tzv. zajištění zásobního prostoru pro nalepšování průtoků) spadla do klína nová produkční plocha o objemu cca 600 000 m³ je zcela normální a legitimní. Ostatně obyvatelé, bydlící pod hrázemi rybníků (a nejen oni, že RŽP?), vlastněných touto společností, mohou o „ochotě“ vypouštět mimo výlovy vodu z rybníků vyprávět své. Dramatické vytrhávání nefunkčního stavidla jeřábem na hrázi Hvězdy a jen

zázrakem odolávající zanedbaná hráz rybníka Pařez při povodních v roce 1997 jsou jen malou ukázkou této „ochoty“, využívat i jiné než jen rybochovné funkce rybníků.

Původní projekt „Rekonstrukce rybníka Hvězda“ byl tedy zcela jednoznačně odmítnut. Projektanti začali znovu počítat a zjistili, že demolovat domy nebude vůbec nutné! Prý se zpřesnila data a zátopová oblast se radikálně zmenšila! Neuvěřitelné! Díky EIA a občanským aktivitám se nevyhodilo zbůhdarma stovky milionů korun a lidé se nemuseli stěhovat pryč! Ovšem semínko nedůvěry vůči správci toku - Povodí Labe a.s., bylo mezi lidmi hluboko zaseto. Co když se opět pletou a hladina a hráz se nemusí vůbec zvedat? Chybovat je však lidské, že?

Hvězda byla prozatím odložena a mezitím byla připravena výstavba pěti polosuchých poldrů - tedy nádrží, které se naplní jen v případě kumulace velkého množství vody.

V současné době již stojí první z nich - u silnice mezi Opatovcem a Dětfichovem. Za ČSOP jsem se účastnil veřejného projednávání stavby a připojil také několik připomínek. Povodí Labe se poučilo a musím konstatovat, že jednání probíhala velmi korektně. Byla provedena výsadba doprovodné zeleně a ústně máme přislíbeno zvětšení trvalé vodní plochy, tak jak bylo projektováno (nyní se jedná jen o jakousi malou jámu). Bohužel s potokem jako takovým - dnes se jedná o napřímený vybagrovaný kanál - prý nelze nic dělat.

Druhý poldr se začal stavět nad tímto prvním, třetí, vzniká přestavbou vodní nádrže u Opatova.

V krátké době se počítá i s výstavbou čtvrtého poldru, což bude asi všechno. Pátý poldr, navrhovaný do prostoru mezi železniční tratí a Opatovcem totiž blokuje obec Opatovec. Je to velká škoda, protože od tohoto poldru jsme si slibovaly i další funkce než jen jako protipovodňová zařízení. Ostatní čtyři nádrže leží v hlubokých údolích a jsou nevhodná pro růst vodních rostlin a následné rozmnožování živočichů, zatímco u Opatovce by vznikla mělká vodní laguna uprostřed rovinatých polí a luk. Proti argumentům o obtížných komárech a zahrávající vodě však lze opravdu jen stěžet cokoliv namítat!

Zřejmě se jedná o docela pochopitelnou závist a naschvál. Opatovec byl totiž také postižen povodněmi, ale na rozdíl od Opatova se nepočítá s žádnými protipovodňovými opatřeními, která by ho ochránila.

V Opatově se mezitím začíná s úpravami koryta řeky Třebovky přímo v obci. Úpravami se zde rozumí rozšíření a zpevnění stávajícího koryta. Navržený způsob provedení je vcelku v „souladu“ s charakterem toku: žádné betonování, jen kamenný pohoz, úpravy střídavě vždy jen na jednom břehu, žádné zásahy do nejcennějších meandrů v dolní části obce. Bohužel na březích roste velké množství vzrostlých stromů, které bude nutno vykácet a na nás je abychom pohlídali zbytečné kácení a dodržení výsadby stromů nových. Otázkou zůstává kolik vody zůstane v rozšířeném korytu v letním suchém období. Podle nejnovějších informací chybí peníze a projekt se prozatím odkládá.

Asi největší spor vypukne při dalším projednávání osudu rybníka Hvězda. Ten je totiž klíčový pro protipovodňovou ochranu obcí ležících pod jeho hrází a tak je jasné, že investor to bude zkoušet dál. Nejjednodušší by bylo rybník vyvlastnit a prohlásit za veřejně prospěšnou stavbu (na rozdíl např. od dálnice je to i opodstatněné). Pak by odpadly rybářské tlaky na maximální hladinu a škudlení s každou kapkou vody, v které může tloustnout kapří bříško. Mimochodem na této myšlence se shodla většina zainteresovaných. Možnost je to sice zákonná, to by ale vlastníkem nesmělo být Rybářství Litomyšl a její demagogicky - vyhrožovací způsob jednání, nahánějící hrůzu úředníkům od Okresního úřadu až po ministerstva. Vzhledem k finančním možnostem vlastníka (i když trochu omezenými „tisícihlavými“ nálety nenažraných kormoránů) by takové vyvlastnění skončilo minimálně u Evropského soudu, když ne přímo u Pánaboha.

Takže se bude stavět. Za státní - na soukromém. Proč ne?

Marián Polák

Obchvat Opatova

Ke stavbě jsme se bohužel mohli vyjádřit až v závěrečné fázi při vydávání územního rozhodnutí. Pan zástupce investora (se smlouvami o koupi pozemků a nejrůznějšími štemply v kapse) s námi také podle toho jednal. Namátkou:

Otázka: Nelíbí se mi, že silnice vede padesát metrů od mého domu, přitom není problém ji posunout dál do polí.....

Odpověď: Jste ještě mladej, takže se klidně můžete přestěhovat....já bydlím u křižovatky...

Otázka: Proč v rámci EIA neproběhl biologický průzkum uvažované trasy a nebyla postižena lokalita vyhláškou chráněné ohrožené rostliny lilie zlatohlavé?

Odpověď: Asi jich je dost, ne?(smích..)

Otázka: Proč EIA neposuzuje varianty vedení trasy, když to ukládá zákon?

Odpověď: To se posuzovalo už před tím a tato trasa byla nejvhodnější.

Otázka: Ale ta EIA ty varianty neposuzuje...jejich výhody a nevýhody pro životní prostředí.

Odpověď: Prostě se to před lety rozhodlo takhle.

Otázka: Proč je „obchvat“ doslova nalepen na zástavbu?

Odpověď: Před dvaceti lety, kdy návrh vznikl, nebylo možné stavbou dělit zcelené lány.

Otázka: Teď je ale situace jiná...

Odpověď: ...Za dvacet let bude zase jiná...přece kvůli tomu nezměníme trasu?

Otázka: Takže zcelené lány jsou důležitější než kvalitní životní prostředí několika desítek občanů Opatova?

Odpověď: O tom se s vámi odmítám bavit.

Myslím, že k tomu není co dodávat. Opět platí, že nejhorší ze všeho je srážka s tupcem. Problém je v tom, když ten tupec má moc. A nejvíc si tupce popudíte tím, že využíváte svých občanských práv. Na to u nás mocní tupci nejsou zvyklí. Zvláště, když většina lidí si ještě nevšimla, že nejsou bezprávně stádo následující své bolševické hlavouny a že se nevyplatí s nimi nesouhlasit. Vzhledem k tomu, že jednání mělo téměř podobu vydírání (buď tudy nebo obchvat nebude), že se nepočítá s budováním chodníků, přechodů pro chodce ani s omezením rychlosti v Opatově, že „auto-moto“ lobby má v parlamentu zelenou, že autobusem se o víkendu z Opatova do města nedostanete, rozhodli jsme se v předem prohrané bitvě po krátkém boji skutečně kapitulovat. Stavět se má začít v roce 2005, takže jdu sázet stromy a přemýšlím, že z chalupy udělám benzínku či hodinový hotel.

Marián Polák

Zážitky a postřehy z terénu.

Kontrola hnízdišť kavek obecných.

Když jsem rozesílal výsledky našeho mapování hnízdišť kavek obecných v roce 1999 na různé adresy organizací a institucí, došlo i na Lidové bytové družstvo ve Svitavách se sídlem na ČSA 6. Shodou okolností jsem dvakrát hovořil s panem Semeneyem, který zastupuje toto LBD. Již při těchto kontaktech mi bylo sděleno, že brzy dojde na opravy komínů právě na domě ulice ČSA 4 a 6. Důvodem bude špatný technický stav komínů (rozpadají se) a kromě jiného lidé si na kavky stěžují a dokonce požadují na komíny umístit nějaké mřížky. Říkal jsem si, že jsme ještě nepřišli pozdě a ohlášením našich výsledků snad zachráníme vlastně nejhojněji obsazenou lokalitu ve Svitavách, protože jsme zde odhadli 10 hnízdicích párů.

V polovině listopadu pak došlo k vlastní realizaci oprav 13 komínů. Domluva a komunikace probíhaly bez problémů, a tak jsem nevyžadoval striktní dodržování legislativy, neboť podle ní by zásah do hnízdišť kavky obecné (jako zvláště chráněného druhu) měl podléhat schválení až Ministerstvem životního prostředí. Častými kontakty a jasným požadavkem – nezasáhnout rušivě do hnízd kavek se podařilo vše dohodnout ve prospěch ochrany tohoto dnes už v podstatě městského ptáka, jehož stavy skutečně celorepublikově klesají.

Podstatou opravy bylo rozebrání tělesa komína těsně pod hřeben střechy a jeho znovupostavení. Kde byl průduch uzavřen hnízdem, mělo hnízdo zůstat. Kde byl průduch vyvločkován, měl zůstat vyvločkován a kde byl průduch volný, měl se zkontrolovat a vyčistit. Sám jsem měl možnost na střechu vylézt a prozkoumat hnízdiště zblízka. Zjistil jsem, že hnízda leží pod hřebenem střechy asi v hloubce 170 cm (i níže) pod vrcholem komínu. Pořídil jsem pár fotografií a obdivoval dělníky, jak mohou nezajištěni chodit po vratkých prknech střechy. Nakonec jejich odvahy jsem využil k tomu, že mi ochotně obsazení jednotlivých komínů kavkami průběžně nahlašovali. Tím jsem také zjistil, že ve 13 komínech je 44 průduchů. Z toho 11 vyvločkových, 22 neobsazených - funkčních a 11 (25%) obsazených kavkami. Je také zajímavé, že komíny, které jsou dvou až šestiprůduchové (nejčastěji však tří až čtyřprůduchové) jsou jen ve dvou případech obsazovány 2 páry. Faktorů, které tomuto vedou je však zřejmě víc.

Při našem mapování jsme se tedy spletli jen o 1 hnízdo a navíc to bylo podcenění. Předpokládám však, že každý ucpaný průduch byl ucpán kavkou. Situace může být ale i taková, že některé průduchy nejsou každoročně obsazovány. Ale i tak si myslím, že naše úspěšnost metody provedeného mapování hnízdišť je velmi dobrá.

Doufejme tedy, že zpráva revizora komínů bude pro kavky příznivá, a že tak jako na jiných doposud opravovaných komínech budeme letos na jaře kavky při hnízdění registrovat.

Jiří Mach

Lačnov – opomíjená ornitologická lokalita ?

Letošní intenzivnější pozorování ptactva v Lačnově přineslo některé nově zjištěné druhy, např. první pozorování ledňáčka říčního (27.6. 1 ex. na Lačnovském r.), který byl poté pozorován dokonce v intravilánu obce (6.8. 1 ex.ú či rákosníka velkého (26.dubna 1 ex. na Lačnovském r.). Nejlepší druhy byly však pozorovány v otevřené krajině směrem na Koclířov v blízkosti rozsáhlejšího polního hnojiště, kde byl zaznamenán např. bělořit šedý, konipas luční (až 18 ex. ssp. flava dne 7.5.), ťuhýk šedý, ťuhýk obecný, oba bramborníčci (hnědý pravděpodobně hnízdící), koroptev polní, křepelka polní, až 11 čápů bílých, 12 volavek popelavých, na přeletu kormorán velký (1 ex. 11.11.), hrdlička divoká, množství holubů hřivnáčů, z bahňáků pak kromě čejky chocholaté i bekasina otavní, vodouš bahenní (příbuzný vodouš kropenatý byl pozorován ve stejném prostředí u Českého Lačnova) a koliha velká (1 ex. 18.8.), poblíž pak rovněž jespák bojovný (viz faunistická pozorování v tomto čísle).

Největšího překvapení jsem se však dočkal 29.4., kdy se mi podařilo v polní cestě pozorovat 1 ex. lindušky úhorní. To, že lokalita byla neprávem opomíjená, a že volná krajina má nesporný význam zejména pro protahující ptáky potvrdil rovněž F. Jetmar, kterému se nedaleko podařilo pozorovat 1 samce motáka lužního.

Závěrem lze konstatovat, že polní hnojiště především svojí potravní nabídkou vytvářejí biotop, kterému bude nutné i do budoucna věnovat náležitou pozornost.

Milan Janoušek

Na tomto místě autor i ostatní snad dovolí 2 poznámky :

- 1.) Lokalita Moravského Lačnova je součástí katastrálního i správního území města Svitavy, což možná díky určitému patriotizmu Milan v článku příliš nezdůrazňuje! Je pravdou, že tato lokalita (jako součást Ústecké brázdy) je pravděpodobně důležitou součástí migrační cesty živočichů (tedy nejen ptáků) z Čech na Moravu (a obráceně) při toku řeky Svitavy. Čtenářům KonSterny připomínám, že přibližně v letech 1947-1966 právě na území Moravského Lačnova působil i žil známý entomolog, ornitolog, myslivec a preparátor pan Vojtěch Sajdl, který zde zaznamenal výskyt například poštolky rudonohé (1965), orla křiklavého (1954), jespáka rezavého (1954), kulíka zlatého (1955), dytíka úhorního (1965), kalouse pustovky (květen 1954), kosa horského (1954), skřivana ouškatého (1954-1966) nebo chřástala polního (1951).
- 2.) Milan Janoušek zároveň tímto vyzývá k poskytnutí vašich ornitologických záznamů výskytů ptáků na dalších hnojištích kdekoli ve vašem okolí a k dalšímu aktivnějšímu sledování tohoto zajímavého biotopu. Informace předávejte nejlépe na mailovou adresu : janousekcsop@atlas.cz.

Jiří Mach

Čteme za vás.

Teletext ČT:

° Hranická propast na Přešovsku je jediným místem v republice, kde se rozmnožuje asi 500 jedinců přísně chráněného netopýra velkého. Důvodem této skutečnosti je především to, že v propasti vyvěrá teplý pramen.

° Posledních 10, ale i 50 let bylo nejteplejším obdobím za zpětných 1000 let. Tento údaj byl stanoven mezinárodním vědeckým týmem na základě studia himalájských ledovců. Výsledky opět nasvědčují tomu, že globální oteplování souvisí se znečištěním životního prostředí vlivem činnosti člověka.

° Stav lesů v ČR patří stále mezi nejhorší v Evropě ! V roce 1999 byla polovina lesů poškozena (v Evropě je to pak 23% lesů). Tuto zprávu vydala Evropská komise a Hospodářská komise OSN pro Evropu.

° Nedohodou skončilo v Haagu jednání OSN o globálním oteplení. Za viníka krachu jsou považovány USA, Rusko, Kanada, Austrálie a Japonsko, které odmítly přijmout podmínky dohod z Kjóta roku 1997. Ekologové varují, že tímto dojde ještě k drastičtějším prohlubování důsledků globálního oteplení na Zemi (např. tání ledovců, zánik mnoha ostrovů, rozšíření pouští, migrace lidí, války, zvýšené srážky na severu Evropy a v Rusku o 20-50%). Vědci předpokládají, že ve střední Evropě dojde do roku 2050 ke zvýšení teploty o 3-4 st. Celsia, což přinese změny flóry a fauny, více ničících letních srážek a povodní. Léta budou horká a v zimě bude po roce 2080 sníh výjimkou. Podnebí bude u nás charakteristické jako dnes například v Chorvatsku (v podstatě subtropické klima).

Vesmír:

° Nedávná studie špaččích hnízd v Německu ukázala, že přinášáním aromatických bylin (bršlice, bolševník nebo heřmánek) do svých dutin se rapidně zvyšuje kondice mláďat, kterou ovlivňují hnízdní parazité – roztoči, všenky nebo blechy. Byliny tedy obsahují látky, kterým můžeme přičítat biocidní účinky.

° Oxfordský vědec Bains přišel při studiu proměn teploty Země na to, že zhruba před 30. tisíci lety zareagoval tehdejší mořský rostlinný plankton na zvýšené množství oxidu uhličitého, který se do atmosféry uvolňoval mohutnou sopečnou činností tak, že se mnohonásobně rozmnožil a pohltil tak přebytek tohoto plynu. Máme se tedy zvyšování teploty Země vážně obávat ?

Na cestách

Září v Rusku aneb vypsání cesty na Altaj a zpět

(část první)

Moje plánování letošního léta bylo vyvedené asi jako červencové počasí ve Střední Evropě (Slovenský kras nevyjímaje). Proto jsem vše řešil chytře na poslední chvíli - jednu srpnovou neděli jsem přijel notně znaven z Kavkazu, vybral kontokorent na účtu co to šlo a v pondělí jsem již s bratrem Jónou žadonil ruské byrokraty na brněnském konzulátu vízum.

Týden nato nám již v Letohradě maminka s tatínkem zamávali z perónu a my ujížděli rychlíkem na Wroclav, odkud jsme se přes Varšavu dopravily do litevského Kaunasu - překrásného to bývalého hl. města Litvy. Odtud pak uháníme obščim pojezdem do Rigy - další to perly Pobaltí, kde jsme se zdržely dobrých 12 hodin, abychom se vysmívali dětem jakož i učitelům, jdoucím 1. září do školy. Ještě téže noci jsme překročili hranici říše velkoruské a druhý den ráno nás Latvijās eksprešis vyplivnul do mramoru Říšského vokzalu v Moskvě. Že rychlý pohyb po Rusi v době konce prázdnin je věc nelehká jsme záhy poznali na nádraží Jaroslavském, odkud vyjíždějí vlaky na Transsibiřskou magistrálu. Obtloustlé pokladní nám prodali lístek do Novosibirsku až na noc 3. září, pročež jsme se po dva dny kochali krásou i hrůzami ruské metropole. Po obhlédnutí nejprofláklejších památek jako Kreml Krasnaja ploščad', Vasil Blažený,...jsme se vyžívali v hledání co nejděsivějších hrůzostaveb typu Bibliteka V.I. Lenina či Lomonosova Univerzita.

V noci 3. září jsme vlezli do plackartného vagonu předlouhého vlaku (23 vozů) na trase Moskva - Ulan-Ude (hl. město Burjatska u mongolských hranic) a po tři dny jsme uháněli Ruskou rovinou a Sibiří přes Jaroslav, Kirov, Perm a Omsk do Novosibirsku. Tímto se mi splnil sen z doby, kdy jsem poprvé četl Čuka a Geka - ležet ve vyhřáté postýlce, popíjet horký čaj ze samovaru a s nosem přilepeným na sklo okna sledovat ubíhající nádherně zbarvenou podzemní tajgu, dřevěné vesničky i sibiřské veletoky.

Z Novosibirska jsme ještě přes noc přešli vlakem do Bijsku - poslední to výspy Rosijských železnych darog a odtud již pokračovali autobusem do Gorno - Altajsku - hl. města svrchované Republiky Altaj. Osazenstvo nádražní budovy, již řádně mongoloidních rysů bylo drsné natolik, že mne poznamenalo jistou nedůvěrou v Altajce (rozuměj Mongoly) až do konce výletu. Proto jsme se dlouho nezdržovali, nakoupili 8 chlebů a vodku a v poledne již uháníme rádobyterénním autobusem po Čujském traktu - honosně zvané asfaltce, linoucí se přes hory doly Altaje do Mongolska. Už výhledy skrz zaprášená okénka busu z několika sedel do okolní krajiny plné hor nás utvrzují, že jsme dorazili do vskutku výjimečné země. Cestou se střídají vysloveně stepní formace s barevnou horskou tajgou, listnaté suťové lesy i alpské louky, hluboce zařízlá údolí i široké mezihorské pánve vyplněné mohutnými vrstvami úrodných kvartérních sedimentů. Zjevně i tato rozmanitost krajiny přispívá k až neskutečné biodiverzitě tohoto kraje.

Dojeli jsme do vesnice Ust' - Kan, přespali nad říčkou Čaryš a další den ráno znovu nasedáme do dalšího busu, tentokrát již s vidinou dosažení cílového místa našeho trmácení dopravními prostředky. Z konečné tohoto autobusu nám již zbývá posledních 60 km do Tjunguru - poslední výspy civilizace směrem ke Katušskému hřbetu. Tuto vzdálenost jsme překonaly divou jízdou na korbě gruzavíku. Mongol za volantem - učený Luciper - hnal zběsile stroj v prudkých sjezdech, aby jej vzápětí nelidsky týral ve strmých stoupáních, vysoko nad průzračnými vodami mohutné řeky Katuše. My, sedíce na pytlích obilí, jsme se zalykaly větrem a radostí.

Konečně 8. září se západem Slunce stojíme s batůžky na hřbetech na jednom ze tří mostů přes Katuň, hotovi k výletu pod Beluchu, nejvyšší kopec Altaje a ostatně celé Sibiře (4506 m.n.m.). Následující týden jsme se pohybovali v rovnoběžných údolích Akkemu a Kučerly a cílem byla stejnojmenná jezera v závěrech těchto dolin, dlouhých asi 70 - 80 km. Přes onen strategický most se výletník dostane do údolí Kučerly, odkud my jsme však hned přešli do údolí Akkemu a po dva dny jsme jím stoupali pod Beluchu. Zprvu jsme šli pěšinami mezi pastvinami a listnatými lesy, později převládla hustá horská tajga (smrk, jeřáb, bříza atd.), až jsme nakonec dospěli přes pásmo řídkých modřínových porostů do alpinské hobežlesí. Mraky ořešníků kroupenatých, tlupy veverek, tu a tam orlí (všeljací, snad i supi) na obloze, medvědí stopy a podobně neunikly ani tupému laikovi Jónovi. Mnohem více ho však poznamenala dobře rostlá zmiže tak metr od nohy - Jóna se hadů tuze bojí. Noci u Akkemskeho jezera se slovy moc popstati nedají - mrazivý vzduch, jasné nebe, bílá Belucha a okolní kopce, Měsíc zrcadlí se v temných vodách jezera a žádný lidi. Při přechodu z jedné doliny do druhé mi v sedle příroda připravila další neopakovatelný zážitek - přepeřující bělokurové na sněhovisku slabé 3 metry ode mě a o pár set metrů dál supové hnědí, rovněž na dosah ruky. Ten den jsme taky potkali švýcarský pár - jediní turisté na které jsme za celou dobu natrefili. Údolí Kučerly je lesnatější, divočejší, bludnější, možná proto jsme v něm strávili o den více než v sousední dolině. Kučerlinskoe ozero je dobře třikrát větší než Akkemske, utopené v horské tajze, s kamenitým pobřežím plným vyplaveného dřeva jako stvořeného k večerním ohňům. Od jezera dolů jsme se tři dny motali podél řeky až zpátky k mostu u Tjunguru a ubírali se dál podél Katuně, tu pastvinami, tu po suti, tajgou i stepí.

Pokračování příště

Dušan Romportl

Zoologická pozorování.

PTÁCI (AVES):

Potáplice malá (*Gavia stellata*):

03. - 10.12.00 – 1 juv., r. Hvězda, Opatov (Janoušek, Jetmar, Polák)

07. - 10.12.00 – 1 juv., Dolní r., Svitavy (Mach, 10.12 i Janoušek)

16.12.00 – 2 ex., r. Hvězda, Opatov (Janoušek)

Kormorán velký (*Phalacrocorax carbo*):

17.10.00 – 2 ex., přelet Dolního r., Svitavy (Mach)

24.10.00 – 1 ex., krouží nad Horním r., Svitavy (Mach)

30.10.00 – 3 ex., přelet nad Horním a Dolním r., Svitavy (Mach)

21.11.00 – 1 ex., přelet Dolního a Horního r., Svitavy (Mach)

08.-10.12.00 – 23. ex., r. Hvězda, Opatov (Janoušek, Jetmar)

Bukač velký (*Botaurus stellaris*):

11.-12.10.00 – 1 ex., Nový r., Opatov (Beran, Jetmar)

15.10.00 – 1 ad., Dolní r., Svitavy (Mach)

27.11.00 – 1 ad., Dolní r., Svitavy (Mach)

03.12.00 – 1 ad., Dolní r., Svitavy (Mach)

05.12.00 – 1 ad., Dolní r., Svitavy (Mach)

Volavka bílá (*Egretta alba*):

01.08.00 – 1 ex., Nový rybník, Opatov (Mach)
05.08.00 – 2 ex., Nový r., Opatov (Mach, Janoušek)
11.-13.10. – 3 ex., Nový r., Opatov (Beran, Janoušek, Jetmar, Polák)
16.10.00 – 1 ex., Nový r., Opatov (Beran, Janoušek, Jetmar)
17.10.00 – 3 ex., Nový r., Opatov (Beran, Polák)
03.11.00 – 3 ex., Horní r., Svitavy (Mach)
04.11.00 – 1 ex., Dolní r., Svitavy (Lešinger)
27.11-10.12.00 – 3 ex., r. Hvězda, Nový a Vidlák, Opatov (Beran, Janoušek, Jetmar, Polák)

Volavka popelavá (*Ardea cinerea*):

16.10.00 – 45 ex., Nový r., Opatov (Jetmar)
19.11.00 – 48 ex., Velký Košíř, Litomyšl (Jetmar)

Volavka červená (*Ardea purpurea*):

07.08.00 – 1 juv., Nový r., Opatov (Jetmar)

Čáp bílý (*Ciconia ciconia*):

11.08.00 – 19 ex. krouží, Svitavy-Lačnov (Janoušek)
21.11.00 – 1 ex., sídliště B.Martinů, Svitavy (Klusáková)

Čáp černý (*Ciconia nigra*):

14.08.00 – 16 ex., u Nového r., Opatov (Ziková)
26.08.00 – 2 ad., Borová-Sv. Kateřina (Mach)
28.08.00 – min. 8 ex., pole sz. od Poličky (J.Mach st.)

Husa polní (*Anser fabalis*):

23.09.00 – 33 ex., přelet nad Opatovem (Jetmar)
15.10.00 – 62 ex., nad městem, Svitavy (Mach)
09.11.00 – 60 ex., přelet nad Novým r., Opatov (Polák)
19.11.00 – 74 ex. (2 hejna), přelet nad r.Hvězda, Opatov (Beran, Jetmar)

Husa běločelá (*Anser albifrons*):

04.11.00 – 2 ex., Nový r., Opatov (Beran)
05.11.00 – 2 ad., sedí na Dolním r., Svitavy (Mach)
08.11.00 – 2 ad., sedí na Dolním r., Svitavy (Mach)
19.11.00 – 10 ex., přelet nad r. Hvězda, Opatov (Beran, Jetmar)

Husa velká (*Anser anser*):

26.08.00 – 101 ex. (28 na hladině), r. Nový, Opatov (Jetmar)
02.12.00 – 20 ex. na hladině, Nový r., Opatov (Jetmar)

Husice liščí (*Tadorna tadorna*):

11.-25.11.00 – 1F, rybníky Nový a Hvězda, Opatov (Beran, Janoušek, Jetmar, Polák)

Kopřivka obecná (*Anas strepera*):

03.12.00 – 1M, Dolní r., Svitavy (Mach)

Hvízdák eurasijský (*Anas penelope*):

16.11.00 – 18 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
18.11.00 – 14 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
21.11.00 – 1F, Dolní r., Svitavy (Mach)

Čírka obecná (*Anas crecca*):

17.08.00 – 1F, Dolní r., Svitavy (Mach)
25.08.00 – 3F, Stašovský r., Stašov (Mach)
25.08.00 – 7F, Luční r., Jedlová (Mach)
25.08.00 – 3F, odkal. nádrž Masokombinátu Polička, Sádek (Mach)
23.09.00 – 3 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
04.10.00 – 1F, Dolní r., Svitavy (Mach)
09.10.00 – 4F, Dolní r., Svitavy (Mach)
21.10.00 – 1F, Dolní r., Svitavy (Mach)
27.10.00 – 1F, Dolní r., Svitavy (Mach)
22.-27.11.00 – 6 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
03.-5.12.00 – 7 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
10.12.00 – 23 ex., r. Hvězda, Opatov (Jetmar)
06.-17.12.00 – 8 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
18.12.00 – 2M+2F, r. Hvězda, Opatov (Jetmar)
19.-20.12.00 – 1F, Dolní r., Svitavy (Mach)

Čírka modrá (*Anas querquedula*):

09.07.00 – 1 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
11.07.00 – 2 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
05.08.00 – 1 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)

Lžičák pestrý (*Anas clypeata*):

01.08.00 – 2 ex., Horní r., Svitavy (Mach)
22.08.00 – 7F, Dolní r., Svitavy (Mach)
23.08.00 – 1F, Dolní r., Svitavy (Mach)
01.09.00 – 1F, Dolní r., Svitavy (Mach)
11.09.00 – 1F, Dolní r., Svitavy (Mach)
23.09.00 – 1F, Dolní r., Svitavy (Mach)
16.10.00 – 1F, Horní r., Svitavy (Mach)

Zrzhlávka rudozobá (*Netta rufina*):

31.07.-01.08.00 – 2 F, Nový r., Opatov (Janoušek, Jetmar, Mach)
24.09.00 – 1M, Mušlový r., Opatov (Janoušek, Jetmar)
01.10.00 – 1M, Mušlový r., Opatov (Janoušek, Jetmar a exkurze)

Morčák prostřední (*Mergus serrator*):

03.11.00 – 1F, Horní r., Svitavy (Mach)

Morčák velký (*Mergus merganser*):

10.12.00 – 3M, Dolní r., Svitavy (Janoušek)
16.12.00 – 1M, r. Hvězda, Opatov (Janoušek)
19.12.00 – 1M, r. Hvězda, Opatov (Janoušek)

Hohol severní (*Bucephala clangula*):

19.11.00 – 1 ex., r. Netušil /UO/ (Jetmar)
01.12.00 – 1M, Dolní r., Svitavy (Janoušek, Mach)
02.-08.12.00 – 1M, r. Hvězda, Opatov (Janoušek, Jetmar)
04.12.00 – 2 páry, Horní r., Svitavy (Mach)
15.12.00 – 1F, Dolní r., Svitavy (Mach)
18.12.00 – 1F, r. Hvězda, Opatov (Jetmar)

Včelojed lesní (*Pernis apivorus*):

14.05.-29.08.00 – 1-2 ex., Opatovsko (Janoušek, Jetmar)

Orel mořský (*Haliaeetus albicilla*):

29.06.-16.12.00 – 1 subad., r. Nový a Hvězda, Opatov (Beran, Janoušek, Jetmar, Mach, Polák, Šárka)

Orlovec říční (*Pandion haliaetus*):

19.09.00 – 1 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
22.07.-14.10.00 – 1 ex., r. Hvězda, Nový a Mušlový, Opatov (Beran, Janoušek, Jetmar, Polák)

Moták pochop (*Circus aeruginosus*):

23.08.00 – 20 ex., Nový r., Opatov (Jetmar)
13.10.00 – 1 ex., Nový r., Opatov (Polák)

Moták lužní (*Circus pygargus*):

20.08.00 – 1M přelétá Dolní r., Svitavy (Mach)
09.09.00 – 1M, přelétá nad Lačnovem, Svitavy (Jetmar)

Ostříž lesní (*Falco subbuteo*):

07.09.00 – 1 ex., Nový r., Opatov (Beran)
27.-29.09.00 - 2 ex., Nový r., Opatov (Beran)

Chřástal vodní (*Rallus aquaticus*):

19.09.00 – 1 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
09.10.00 – 1 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
10.10.00 – 1 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
11.10.00 – 1 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
12.10.00 – 2 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
17.10.00 – 5 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
21.10.00 – 2 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
22.10.00 – 1 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)

Chřástal kropenatý (*Porzana porzana*):

17.10.00 – 1 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
22.10.00 – 1 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)

Slučka malá (*Lymnocyptes minimus*):

30.09.00 – 1 ex., pole u Opatova (Polák)

Sluka lesní (*Scolopax rusticola*):

19.10.00 – 2 ex., Opatov (Polák)

Bekasina otavní (*Gallinago gallinago*):

13.08.00 – 1 ex., Lánský r., Svitavy (Mach)
13.08.00 – 2 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
30.08.00 – 3 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
24.09.00 – 1 ex., louka u Lánského r., Svitavy (Mach)
09.10.00 – 7 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
12.10.00 – 11 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
13.10.00 – 8 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
16.10.00 – 12 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
21.10.00 – 11 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
22.10.00 – 5 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
03.11.00 – 5 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
04.11.00 – 8 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
09.11.00 – 5 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
15.11.00 – 1 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
23.11.00 – 1 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)

Koliha velká (*Numenius arquata*):

12.08.-01.09.00 – 1 až 4 ex., Opatovské rybníky (Janoušek, Jetmar)
18.08.00 – 1 ex., pole v M. Lačnově, Svitavy (Janoušek)

Jespák bojovný (*Philomachus pugnax*):

22.09.00 – 1 ex., pole v Lačnově, Svitavy (Janoušek)

Vodouš bahenní (*Tringa glareola*):

03.08.00 – 3 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
11.08.00 – 1 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)

Vodouš šedý (*Tringa nebularia*):

12.08.00 – 1 ex., Horní r., Svitavy (Mach)
25.08.00 – 1 ex., Pachovský r., Jedlová (Mach)

Racek stříbřitý (*Larus argentatus*):

10.10.00 – 1 ad., Dolní r., Svitavy (Mach)
11.10.00 – 1 ad., Dolní r., Svitavy (Mach)

Racek bělohlavý (*Larus cachinans*):

18.10.00 – 1 juv., při kroužení nad Dolním r., Svitavy (Mach)

Racek bouřní (*Larus canus*):

29.08.00 – 1 imm., Dolní r., Svitavy (Mach)
05.09.00 – 1 imm., Dolní r., Svitavy (Mach)
11.09.00 – 1 imm., Dolní r., Svitavy (Mach)
12.10.00 – 1 ad., Dolní r., Svitavy (Mach)
15.10.00 – 1 ad., Dolní r., Svitavy (Mach)
19.10.00 – 1 ad., Dolní r., Svitavy (Mach)
22.10.00 – 1 ad., Dolní r., Svitavy (Mach)
28.10.00 – 1 imm., Dolní r., Svitavy (Mach)

Racek malý (*Larus minutus*):

28.08.00 – 1 ex., r. Hvězda, Opatov (Beran)

Rybák černý (*Chlidonias niger*):

14.08.00 – 2 ad., Dolní r., Svitavy (Mach)
19.08.00 – 2 juv., Dolní r., Svitavy (Mach)
20.08.00 – 1 juv., Dolní r., Svitavy (Mach)
21.08.00 – 1 juv., Dolní r., Svitavy (Mach)
30.08.00 – 1 juv., Dolní r., Svitavy (Mach)
01.09.00 – 2 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)
03.10.00 – 1 ex., r. Hvězda, Opatov (Beran)

Hrdlička zahradní (*Streptopelia decaocto*):

28.10.00 – 330 ex., sklizené kukuřičné pole, Mor. Lačnov-Svitavy (Mach)

Rorýs obecný (*Apus apus*):

12.10.00 – 2 ex., u nového r., Opatov (Beran, Janoušek)

Konipas luční (*Motacilla flava*):

20.08.00 – nocování ca 35 ex. v rákosu Dolního r., Svitavy (Mach)
17.09.00 – 2 ex., pole u Dolního r., Svitavy (Mach)

Konipas bílý (*Motacilla alba*):

07.09.00 – 250 ex., pole u Terčového r., Opatov (Janoušek)
24.11.00 – 1 ad., Dolní r., Svitavy (Mach)
05.12.00 – 2 ex., pole u r. Hvězda, Opatov (Polák)

Skorec vodní (*Cinclus cinclus*):

12.11.00 – 1 ex., r. Hvězda, Opatov (Beran)

Bělořit šedý (*Oenanthe oenanthe*):

08.09.00 – 3 ex., Svitavy-Lačnov (Janoušek)

Bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*):

27.08.00 – 11 ex., u Nového r., Opatov (Janoušek)
17.10.00 – 1 ex., Nový r., Opatov (Beran)

Bramborníček černohlavý (*Saxicola torquata*):

12.09.00 – 6 ex., Svitavy-Lačnov (Janoušek)
01.11.00 – 1F, u skládky TKO, Třebovice (Beran)

Rehek domácí (*Phoenicurus ochruros*):

01.12.00 – 2 ex., u Dolního r., Svitavy (Janoušek)

Budníček menší (*Phylloscopus collybita*):

19.11.00 – 1 ex., r. Hvězda, Opatov (Jetmar)

Cvrčilka zelená (*Locustella naevia*):

23.08.00 – 1 pár krmící pul. na hnízdě, Dolní r., Svitavy (Mach)

Rákosník proužkovaný (*Acrocephalus schoenobaenus*):

13.08.00 – 1 ex., Lánský r., Svitavy (Mach)

13.08.00 – 1 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)

23.08.00 – 1 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)

30.08.00 – 1 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)

Žuhák šedý (*Lanius excubitor*):

05.10.00 – 1 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)

28.10.00 – 1 ex., pole v Mor. Lačnově-Svitavy (Mach)

Vrána (obecná) šedá (*Corvus/corone/cornix*):

04.11.00 – 22 ex., Dlouhá Třebová /UO/ (Janoušek)

Havran polní (*Corvus frugilegus*):

21.10.00 - ca 400 ex., Opatov a Opatovec (Jetmar, Polák)

SAVCI (*Mammalia*):

Netopýr rezavý (*Nyctalus noctula*):

14.08.00 – nález 1 uhynulého M, panelový dům, Svitavská 18, Svitavy (Mach, Urbánek)

17.08.00 – odchycen 1M, panelový dům, Na Červenici 13, Svitavy (Mach)

23.09.00 – výskyt ex., panelový dům, Dimitrovova 19, Svitavy (Mach)

24.09.00 – odchyt 1M, cihlový dům, B. Martinů 11, Svitavy (Mach)

25.09.00 – ca 250 ex., nad hladinou a v okolí rybníků, Svitavy (Mach)

03.10.00 – výskyt ex., panelový dům, Malé nám. 20, Svitavy (Mach)

15.10.00 – výskyt ex., B. Martinů 11, Svitavy (Mach)

26.10.00 – výskyt ex., B. Martinů 11, Svitavy (Mach)

15.11.00 – výskyt ex., Dimitrovova 29, Svitavy (Mach)

22.11.00 – výskyt ex., panelový dům, Dimitrovova 17, Svitavy (Mach)

Netopýr vousatý (*Myotis mystacinus*):

03.09.00 – přinesen uhynulý mladý ex., Opatov (Mach, Urbánek)

Hraboš mokřadní (*Mycrostus agrestis*):

19.09.00 – nalezen uhynulý ex., Dolní r., Svitavy (Mach)